

**Úřad
Národní
rozpočtové
rady**

**Střednědobý výhled
českých veřejných financí
v mezinárodním srovnání**

Úřad Národní rozpočtové rady

Střednědobý výhled českých veřejných financí v mezinárodním srovnání

Informační studie

sekce Makroekonomických a fiskálních analýz

květen 2021

Eva Zamrazilová (eva.zamrazilova@unrr.cz)

Pavel Morda (pavel.morda@unrr.cz)

Úřad Národní rozpočtové rady

Holečkova 31, 150 00 Praha 5

tel.: 277 771 010

e-mail: podatelna@unrr.cz

www.unrr.cz

Úvod

Jednou z úloh Národní rozpočtové rady (dále jen „NRR“) je sledovat a hodnotit udržitelnost veřejných financí, a to nejen v dlouhodobém, ale i ve střednědobém horizontu. Z dlouhodobého úhlu pohledu NRR již od svého vzniku v roce 2018 upozorňuje na neudržitelnost českých veřejných financí z důvodu absence opatření směřujících k adaptaci na stárnutí populace, a především kvůli předpokládanému nárůstu výdajů na důchodový systém.

Ze střednědobého hlediska NRR rovněž pravidelně upozorňuje na procykličnost fiskální politiky. V období „dobrých časů“, charakterizovaných vyšším než dlouhodobě vyváženým tempem hospodářského růstu, byly vyšší příjmy veřejných financí okamžitě rozpouštěny do výdajů státního rozpočtu. Varování NRR nebyla brána v potaz, naopak byla přijímána nová a nová výdajová opatření mandatorního charakteru.

Pandemie COVID-19 pak strukturální slabiny veřejných financí ČR naplno obnažila. Dvojí novelizace zákona č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti, prodloužila prostor pro konsolidaci veřejných financí až do roku 2031. Trajektorie výhledu veřejného hospodaření se tak vymyká nejen realitě uplynulých 30 let, ale je svou rizikovostí ojedinělá i v mezinárodním srovnání, což je ukazuje také střednědobý výhled Mezinárodního měnového fondu.

1 Mezinárodní srovnání výhledu veřejných financí

Počátkem dubna 2021 byl zveřejněn pravidelný pololetní výhled (World Economic Outlook, dále WEO) Mezinárodního měnového fondu (International Monetary Fund, dále IMF). Tento výhled obsahuje sadu ukazatelů z oblasti veřejných financí, a to pro období 2021–2026. Tato informační studie se věnuje rozboru očekávaných hodnot ukazatelů salda veřejných financí (celkového i strukturálního) a veřejné zadluženosti zemí EU. Hlavní pozornost je soustředěna na mezinárodní srovnání pozice ČR, a to z pohledu výše i dynamiky srovnávaných ukazatelů.

Tabulka 1 Saldo veřejných financí 2019–2026 (v % HDP)

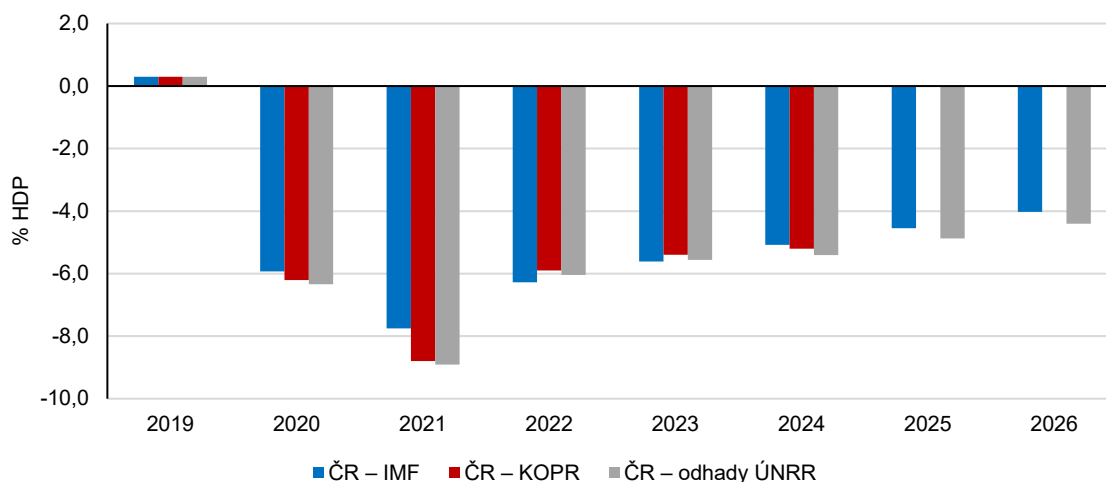
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Belgie	-1,9	-10,2	-7,3	-5,0	-4,9	-5,0	-4,9	-4,9
Bulharsko	-1,0	-3,0	-3,9	-2,0	-1,8	-0,8	-0,3	0,0
ČR	0,3	-5,9	-7,8	-6,3	-5,6	-5,1	-4,5	-4,0
Dánsko	3,8	-3,5	-1,8	-1,8	-1,2	-0,8	0,0	0,0
Estonsko	0,0	-5,4	-7,1	-6,3	-5,2	-4,4	-3,6	-3,0
Finsko	-1,0	-4,8	-4,3	-3,0	-2,2	-2,0	-1,8	-1,6
Francie	-3,0	-9,9	-7,2	-4,4	-3,8	-3,6	-3,5	-3,5
Chorvatsko	0,4	-8,0	-3,9	-2,6	-2,5	-2,4	-2,3	-2,3
Irsko	0,5	-5,3	-5,5	-2,8	-1,4	-1,0	-0,4	-0,3
Itálie	-1,6	-9,5	-8,8	-5,5	-3,8	-2,2	-2,0	-1,8
Kypr	1,5	-5,0	-3,2	-0,8	-0,4	0,0	0,6	0,8
Litva	0,3	-8,0	-6,1	-1,8	-0,8	-0,4	0,0	0,4
Lotyšsko	-0,4	-3,9	-6,7	-1,8	-0,9	-0,5	-0,6	-0,5
Lucembursko	2,4	-3,8	-1,5	-0,5	-0,1	0,0	0,0	0,0
Maďarsko	-2,0	-8,5	-6,5	-4,8	-3,6	-2,3	-1,4	-0,6
Malta	0,5	-9,0	-5,7	-3,1	-2,5	-2,0	-1,5	-0,9
Německo	1,5	-4,2	-5,5	-0,4	0,4	0,5	0,6	0,6
Nizozemsko	2,5	-5,6	-4,3	-2,5	-1,6	-0,9	-0,3	-0,1
Polsko	-0,7	-8,2	-4,7	-2,6	-2,9	-2,9	-2,8	-2,8
Portugalsko	0,1	-6,1	-5,0	-1,9	-1,4	0,5	0,3	0,3
Rakousko	0,7	-9,6	-6,5	-3,6	-2,2	-1,4	-1,0	-0,9
Rumunsko	-4,6	-9,7	-7,1	-6,3	-6,2	-6,1	-5,9	-5,9
Řecko	0,6	-9,9	-8,9	-2,6	-2,0	-1,8	-1,7	-1,5

Slovensko	-1,4	-7,3	-7,1	-4,9	-4,4	-3,9	-3,6	-3,3
Slovinsko	0,5	-8,5	-6,2	-4,2	-3,4	-2,8	-2,2	-2,0
Španělsko	-2,9	-11,5	-9,0	-5,8	-4,9	-4,3	-4,3	-4,3
Švédsko	0,5	-4,0	-3,9	-1,8	-0,2	0,1	0,3	0,3

Zdroj: IMF: WEO, duben 2021

Z Tabulky 1 vyplývá, že počáteční pozice ČR z pohledu celkového salda veřejných financí v roce 2019 byla zhruba průměrná. Saldo veřejných financí dosáhlo 0,3 % HDP, což ČR řadilo společně s Litvou na 13. až 14. příčku pomyslného žebříčku zemí EU. Obdobně zůstala česká pozice relativně solidní i v roce 2020, kdy pandemie COVID-19 vedla k výraznému zhoršení veřejného hospodaření ve všech zemích EU. Počínaje rokem 2021 je ale zhoršení relativní pozice výhledu salda veřejných financí ČR markantní – v roce 2021 očekává IMF pro Česko schodek ve výši 7,8 % HDP, což je po Španělsku, Řecku a Itálii čtvrtý nejvyšší deficit v rámci EU. Pro rok 2022 pak IMF očekává celkový schodek českých veřejných financí ve výši 6,3 % HDP, což je nejvyšší deficit (společně s Rumunskem a Estonskem). Mezi lety 2024 a 2026 pak IMF očekává nejhlubší deficity pro Rumunsko, s ČR v těsném závěsu. Výhled IMF přitom není nijak pesimistický, ve srovnání s Konvergenčním programem ČR (dále jen „KOPR“) z dubna 2021 je dokonce v průměru pro roky 2021-2024 nepatrně příznivější (průměrné saldo pro ČR dle IMF dosahuje -6,2 % HDP, dle KOPRu -6,3 % HDP, viz graf 1).

Graf 1 Saldo veřejných financí ČR 2019–2026, srovnání odhadů

Zdroj: IMF, MF ČR, odhady ÚNRR

Pozn.: Údaje pro roky 2025 a 2026 nejsou v Konvergenčním programu ČR dostupné

Pro rok 2021 predikuje IMF meziroční snížení deficitu u 21 zemí z EU 27. Ze šesti zemí, u nichž je předpokládáno další prohloubení deficitu veřejných financí, je v ČR toto prohloubení ve výši 1,8 procentního bodu druhé nejvyšší po Estonsku. Pro rok 2022 je již pro všechny země EU kromě ČR a Estonska oproti roku 2020 očekáván nižší deficit veřejných financí. V roce 2023 představuje výhled salda českých veřejných financí ve výši -5,6 % HDP druhý nejvyšší deficit v rámci EU 27 (po Rumunsku s hodnotou -6,2 % HDP). Toto pořadí si ČR udrží i v letech 2024 až 2026.

Tyto v evropském srovnání vysoké hodnoty jsou přímým důsledkem dvojí novelizace zákona o pravidlech rozpočtové odpovědnosti, přijaté během roku 2020. První novela z dubna 2020 se týkala vytvoření fiskálního prostoru pro rok 2021 a zvýšila limit strukturálního deficitu z 1 % na 4 % HDP s tím, že tento krok je nevyhnutelný, aby veřejné finance nebyly vystavovány nadměrnému šoku po odeznění pandemie. V následujících letech pak měly být veřejné finance konsolidovány tempem půl procentního bodu ročně, takže 1% strukturálního schodku, jakožto základu pro výdajové fiskální pravidlo, mělo být dosaženo v roce 2027. Druhá novela zákona o rozpočtové odpovědnosti přijatá v prosinci 2020 pak pro rok 2021 pravidlo strukturálního deficitu, jakožto základu pro stanovení výdajů státního rozpočtu, zcela vypnula. V platnosti zůstává pouze budoucí snižování strukturálního deficitu tempem 0,5 procentního bodu ročně. To znamená, že místo roku 2027 se strukturální deficit ČR vrátí na svou zákonnou hodnotu až v roce 2031.

Velmi obdobný pohled jako mezinárodní srovnání celkového salda veřejných financí nabízí i pohled na strukturální saldo, tedy saldo očištěné o vliv hospodářského cyklu a další vlivy. Pro roky 2025 a 2026 předpokládá IMF výkon ekonomiky na úrovni potenciálního produktu. Celková salda jsou tedy shodná se strukturálními saldy. Tabulka 2 ukazuje, že český strukturální deficit se bude snižovat jen velmi pomalu v souladu s velmi neambiciózní konsolidační strategií vypracovanou MF v listopadu 2020. V mezinárodním srovnání patří ČR z pohledu hloubky strukturálního deficitu opět k nejhůře hospodařícím zemím EU, stejně jako v případě srovnání celkového salda veřejných financí.

Tabulka 2 Strukturální saldo veřejných financí 2019–2026 (v % HDP)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Belgie	-2,2	-3,6	-4,1	-4,1	-4,5	-4,7	-4,9	-4,9
Bulharsko	0,8	-1,8	-2,7	-1,4	-1,6	-0,7	-0,4	0,0
ČR	-0,6	-2,7	-6,6	-6,1	-5,5	-5,0	-4,5	-4,0
Dánsko	0,5	-0,3	-0,4	-0,3	-0,2	-0,2	0,0	0,0
Estonsko	-0,9	-5,4	-7,5	-6,2	-5,1	-3,9	-3,1	-3,0
Finsko	-0,3	-2,0	-2,8	-2,4	-2,2	-2,0	-1,7	-1,6
Francie	-2,0	-3,8	-5,4	-4,1	-3,6	-3,4	-3,4	-3,5
Chorvatsko	0,5	-1,0	-2,8	-2,1	-2,2	-2,2	-2,3	-2,3
Irsko	0,0	-4,6	-4,8	-2,5	-1,3	-0,9	-0,4	-0,3
Itálie	-1,1	-5,4	-5,5	-4,2	-3,6	-2,9	-2,3	-1,5
Kypr	0,0	-4,7	-3,0	-0,7	-0,3	0,0	0,6	0,8
Litva	0,1	-7,1	-5,3	-1,2	-0,3	0,0	0,2	0,5
Lotyšsko	-1,4	-4,2	-5,7	-1,7	-1,4	-0,5	-0,6	-0,5
Lucembursko	2,2	-3,0	-1,2	-0,4	0,0	0,1	0,1	0,1
Maďarsko	-3,1	-5,3	-5,6	-4,4	-3,2	-2,1	-1,3	-0,6
Malta	0,2	-2,0	-2,5	-1,8	-1,4	-1,2	-1,1	-1,0
Německo	1,3	-2,7	-4,1	-0,3	0,4	0,5	0,6	0,6
Nizozemsko	1,8	-4,6	-3,5	-2,0	-1,3	-0,7	-0,1	-0,1
Polsko	-1,4	-7,3	-4,1	-2,8	-2,9	-2,9	-2,8	-2,8
Portugalsko	0,1	-3,8	-4,1	-1,5	-1,1	0,6	0,3	0,2
Rakousko	-0,7	-8,5	-4,9	-2,7	-1,7	-1,2	-0,9	-0,9
Rumunsko	-5,0	-6,6	-6,1	-6,2	-6,0	-5,9	-5,8	-5,7
Řecko	3,8	-5,2	-5,9	-0,2	-1,9	-1,9	-1,9	-1,7
Slovensko	-1,7	-3,4	-4,9	-4,3	-4,1	-3,7	-3,5	-3,3
Slovinsko	0,1	-6,2	-5,2	-3,8	-3,2	-2,7	-2,2	-2,0
Španělsko	-3,1	-6,3	-6,3	-4,8	-4,7	-4,6	-4,5	-4,5
Švédsko	-0,4	-3,6	-3,6	-1,5	0,0	0,2	0,3	0,3

Zdroj: IMF: WEO, duben 2021

Budoucí vývoj hospodaření vyjádřený celkovým saldem veřejných financí (ať již v absolutních hodnotách, či relativně v poměru k HDP) bude hlavním faktorem dalšího směřování veřejného zadlužení. Tabulka 3 obsahuje očekávaný vývoj veřejného zadlužení v poměru k HDP pro země EU do roku 2026. Budoucí dluhová trajektorie zemí EU je velmi diferencovaná, a to jak z pohledu samotné dynamiky, tak i vzhledem k Maastrichtskému kritériu (ve výši 60 % HDP).

Tabulka 3 Veřejný dluh 2019–2026 (v % HDP)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Změna 2019-2026 v p.b.
Belgie	98,1	115,0	115,9	116,2	117,4	118,9	120,6	122,2	24,1
Bulharsko	18,4	23,8	25,5	26,6	27,3	26,6	25,5	24,2	5,8
ČR	30,2	37,6	44,0	48,0	51,4	53,9	56,1	55,0	24,8
Dánsko	33,0	43,4	41,6	42,9	43,8	44,2	44,3	44,3	11,3
Estonsko	8,4	18,5	25,1	30,3	34,4	37,3	39,5	40,8	32,4
Finsko	59,3	67,1	68,8	69,2	69,9	70,6	70,9	71,2	11,8
Francie	98,1	113,5	115,2	114,3	115,2	115,9	116,3	116,9	18,8
Chorvatsko	72,8	87,2	86,3	83,3	80,2	77,7	74,4	72,8	0,0
Irsko	57,4	59,8	63,2	63,2	61,4	59,7	57,7	54,4	-3,0
Itálie	134,6	155,6	157,1	155,5	155,1	153,7	152,0	151,0	16,5
Kypr	94,0	118,2	113,0	105,4	102,3	95,1	91,4	85,7	-8,4
Litva	35,9	47,0	49,5	47,7	45,6	43,2	40,7	38,1	2,2
Lotyšsko	37,0	45,5	47,2	45,3	43,6	42,2	40,7	39,2	2,3
Lucembursko	22,0	25,5	26,8	27,3	27,4	27,2	27,1	27,0	5,0
Maďarsko	65,3	81,2	80,0	78,3	76,9	74,7	72,1	68,9	3,5
Malta	42,0	55,4	57,9	56,6	55,5	53,1	50,3	47,2	5,2
Německo	59,6	68,9	70,3	67,3	64,8	62,2	59,6	57,1	-2,6
Nizozemsko	47,6	54,0	56,1	56,1	55,9	55,0	53,5	51,8	4,2
Polsko	45,7	57,7	57,4	56,1	55,4	55,3	55,4	55,4	9,7
Portugalsko	116,8	131,6	131,4	125,6	122,0	117,6	113,9	110,6	-6,3
Rakousko	70,5	85,2	87,2	85,7	84,6	82,7	80,1	78,0	7,5
Rumunsko	36,8	50,1	52,6	55,0	57,6	60,1	62,3	64,5	27,7
Řecko	184,9	213,1	210,1	200,5	193,1	189,1	184,8	179,6	-5,3
Slovensko	48,5	60,7	64,0	64,3	63,3	63,4	64,0	64,6	16,1
Slovinsko	65,6	81,5	80,5	78,2	77,7	76,7	75,5	74,2	8,6
Španělsko	95,5	117,1	118,4	117,3	117,3	116,8	117,7	118,4	22,9
Švédsko	35,1	38,5	40,4	40,2	38,8	37,3	35,7	34,0	-1,2

Zdroj: IMF: WEO, duben 2021

Podle výhledu IMF se v roce 2026 veřejné zadlužení (v % HDP) ve srovnání s výchozím rokem 2019 sníží pouze ve čtyřech zemích EU (Kypr, Německo, Irsko, Řecko). Veřejný dluh Německa se k Maastrichtskému kritériu vrátí v roce 2025, irský v roce 2024 s tím, že obě trajektorie jsou velmi podobné a obdobně vysoká je výchozí pozice z roku 2019 (pod 60 % HDP). Zadluženost v SRN by měla dosáhnout nejvyšší úrovně k HDP v roce 2021 a od roku 2022 by měla plynule klesat. Irská zadluženost by v roce 2022 měla stále ještě setrvat na maximu z roku 2021 a od roku 2023 je rovněž očekáván plynulý návrat pod hodnotu z roku 2019. Snižování zadluženosti Řecka pod hodnotu roku 2019 (v roce 2025) je z pohledu extrémně vysoké výchozí hodnoty obtížně interpretovatelné v kontextu srovnání s ČR.

Stejně tak je dluhová trajektorie ČR obtížně srovnatelná se zemí s nejnižší výchozí úrovní veřejné zadluženosti v roce 2019, tedy s Estonskem (8,4 % HDP). Pro Estonsko je očekáván růst dluhové kvóty o 32,4 procentního bodu. Jde o nejvyšší očekávaný vzestup v rámci EU – ovšem na pouhých 40,8 % HDP v roce 2026. ČR vykazuje třetí nejvyšší vzestup veřejné zadluženosti v roce 2026 oproti roku 2019, a to o 24,8 procentního bodu – z hodnoty 30,2 % pro rok 2019 na 55 % v roce 2026. Dluhová trajektorie ČR je tak srovnatelná pouze s Rumunskem, u

něhož je rovněž očekáván explozivní nárůst veřejného zadlužení v rozsahu obdobném jako v ČR. Tabulka 4 opět znázorňuje srovnání odhadů ze kterého je patrné, že IMF je v celém období predikce optimističtější než MF.

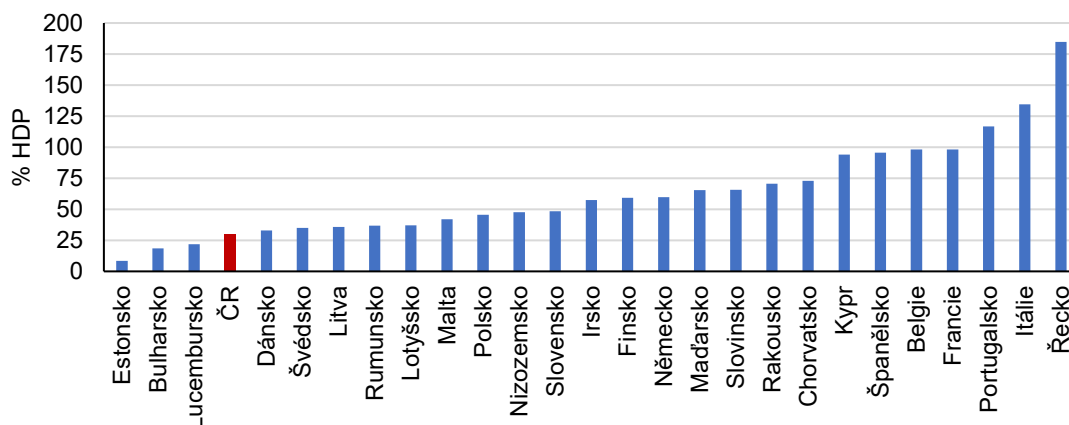
Tabulka 4 Veřejný dluh ČR 2019–2026 (v % HDP), srovnání odhadů

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
ČR – IMF	30,2	37,6	44,0	48,0	51,4	53,9	56,1	55,0
ČR – KOPR	30,3	38,1	44,8	48,2	51,5	54,6	n.a.	n.a.
ČR – odhady ÚNRR	30,2	38,1	45,1	48,6	52,1	55,4	58,0	60,1

Zdroj: IMF, MFČR, odhady ÚNRR

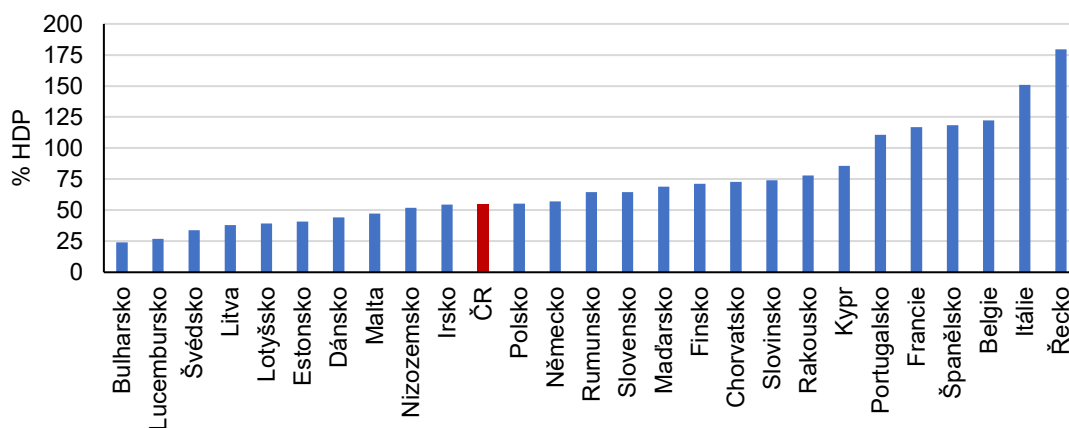
V souladu s výhledem sald veřejných financí je zřetelné, že se vývoj českého zadlužení zcela vymyká očekávanému vývoji veřejného zadlužení v mezinárodním kontextu. Ve většině zemí EU se veřejné zadlužení začne snižovat nejpozději počínaje rokem 2023 (18 zemí), ve zbylých osmi zůstane veřejné zadlužení buď na nízké hodnotě (Estonsko – 40,8 % HDP), anebo alespoň nebude dynamika zadlužení natolik vysoká jako v ČR. Celkově bude takový vývoj znamenat, že ačkoli ještě v roce 2020 mohla být ČR relativně hrdá na čtvrté nejnižší zadlužení v rámci EU 27, v následujících letech se její postavení bude zhoršovat. Během tří až čtyř let již ČR nebude z pohledu úrovně veřejného zadlužení pravděpodobně patřit ani do nejlepší desítky (viz grafy 2 a 3).

Graf 2 Veřejný dluh v roce 2019 (v % HDP)

Zdroj: IMF: WEO, duben 2021

Graf 3 Veřejný dluh v roce 2026 (v % HDP)

Zdroj: IMF: WEO, duben 2021

Závěr

V rámci pandemie COVID-19 se krátkodobě zvýšil deficit i zadluženost všech ekonomik EU. V ČR ale hraje podstatnou roli také dědictví několik let neřešených strukturálních problémů, které vznikly navyšováním mandatorních výdajů pouze v reakci na cyklicky příznivý vývoj ekonomiky a veřejných financí. Finanční problémy navázané na pandemii pak strukturální nerovnováhu zviditelnily v plném rozsahu.

Malá otevřená ekonomika s vlastní měnou musí mít střednědobě a dlouhodobě udržitelné veřejné finance. Střednědobá udržitelnost českých veřejných financí v rámci srovnání zemí EU před pandemií vyznívala jako relativně solidní. Dlouhodobá udržitelnost byla v rámci EU naopak hodnocena jako čtvrtá nejhorší.¹

Aktuální mezinárodní srovnání ale pro ČR nevyznívá bezpečně ani ve střednědobém horizontu příštích pěti let. Post-covidový obrát v dynamice veřejného zadlužení na rozdíl od naprosté většiny zemí EU v ČR během 5 let nenastane. Střednědobé problémy se tak přelijí do horizontu, v němž již začnou vyvstávat tlaky na veřejné finance z titulu nepříznivého demografického vývoje. Česká ekonomika tak ztrácí svoji konkurenční výhodu nízkého veřejného zadlužení a bude postupně konvergovat k vysoce zadluženým evropským zemím. Samostatnou otázkou je pak náraz na tzv. dluhovou brzdu ve výši 55 % HDP. Dle platné legislativy by tento náraz měl být následován skutečnou konsolidací.

Aktuální úvahy o tom, že dosažení dluhové brzdy by nemuselo být doprovázeno skutečně razantní konsolidací pak znamenají zpochybnění samotného zákona o pravidlech rozpočtové odpovědnosti. Mezinárodní zkušenosti přitom jasně ukazují, že státy, které svá fiskální pravidla v minulosti dodržovaly, mají stabilní a udržitelné veřejné finance. Naopak země, které pravidla systematicky porušovaly, patří nyní k nejzadluženějším.²

¹ European Commission (2021). Debt Sustainability Monitor 2020. European Economy Institutional Paper, No. 143.

² Larch, M., & Santacroce, S. (2020). Numerical compliance with EU fiscal rules: The compliance database of the Secretariat of the European Fiscal Board.